Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 13 (95) | Vilnius 1939 m. sausio 31 d. (antradienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Šią savaitę Europoje laukiama svarbių politinių įvykių. Kas naujo Klaipėdoje. Dar apie žemės drebėjimą Čilio valstybėje. Karas Ispanijoje.

Lojalumo klausimas. Kooperatyvų narių susirinkimai. Prancūzijos ateitis.

MUMS REIKALINGA POLITINĖ ORGANIZACIJA

Vilniaus krašto lietuvių gyvenimas metai į metus plečiasi, šakojasi. Kitaip ir būti negali, nes esame visais atžvilgiais subrendusi, žinanti savo tikslą, visuomenė. Net 1936—38 metų žinomieji įvykiai nepalaužė lietuvių visuomenės, jos neiškrikdė ir nesunaikino mūsų jėgos, kuri paliko tokia pati, kaip ir prieš tai, gal net sustiprėjo. Skirtumas bus gal tik tas, kad prieš 1936—38 metų laikotarpį mes galėjome reikštis privačiai individualiai ir organizuotai. Po to mums liko tik individualinės veiklos dirva, iš kurios mes niekuomet nepasitrauksime, nes, tariant vieno mūsų liaudies poeto žodžiais: „Čia mes gimėm, čia ir augom". Pridėkime nuo savęs mažiau viliojančius žodžius: „Čia gyvenam, čia ir mirsim" ir tada bus aišku, kad ne kur kitur, o tik čia yra mūsų tėviškė, su kurios likimu esame nenutraukiamai surišti.

Štai šios dvi aplinkybės, pasakytum-faktai: 1) Mūsų vispusiškas pribrendimas ir 2) Natūralus susirišimas su šiuo kraštu verčia mus budriai, akiliai sekti gyvenimo eigą, orientuotis visokiuose įvykiuose ir neatsilikti nuo gyvenimo, netapti jo auka. Gyvenimas neklausia, ar mes esame jam pasiruošę, ar suspėjame kartu su juo eiti, jis tik stveria ir neša su savimi. Ir vargas tam, kas pražiopsoja, vargas net tam, kaip yra sakoma, kam bėgant nutrūksta batų šniūrelis. Kol ji sumegsi, kiti bus tave palikę ir jų nepasivysi.

Taikant šį dėsnį mūsų gyvenimui, turime pasisakyti, kad mes vienur kitur pavėlavome, kad kai ką pražiopsojome, nemokėjome išskaityti iš danguje ir žemėje pastebiamų ženklų jų pranašaujamų atamainų. Tačiau kalbami mūsų pavėlavimai ir net padarytos klaidos dar nereiškia, kad viskas yra pralaimėta. Priešingai, iš to mes galime daug ko pasimokyti, galime naujais pamatais tvarkyti savo vispusišką gyvenimą, kurio visos sritys iš anksto turi būti apgalvotos, aptartos ir veikimas suderintas.

Iš to aišku, kad mums reikalinga yra kokia nors centrinė organizacija, kurios priešakyje turėtų stovėti žmonės, kaip sakoma, su galva. Tokioje organizacijoje, geriausiai politinio pobūdžio, turėtų koncentruotis visas Lenkijos lietuvių gyvenimas, ir jis turėtų būti vairuojamas. Esame, kaip sakyta, ką ir visi gerai žinome, sąmoninga visuomenė, turime plačias valstiečių mases ir turime inteligentų kadras. Susidarius naujoms gyvenimo sąlygoms, atsiras ir naujų reikalų, naujų klausimų — problemų, dėl kurių reikia turėti savo nuomonę, reikia turėti ir veikimo planas — programa. Išplaukus į platesnius vandenis, negalima neturėti vairininkų, negalima leistis kelionėn be kompaso, nes bangos bematant nuneštų ne ten, kur mes plaukiame.

Šiaip ar kitaip galvosime ar kalbėsime, esame tautinės mažumos rolėje ir su tuo nėra reikalo slėptis, kaip nesislepia kitos Lenkijoje gyvenančios tautos. Jei prisižiūrėsime kitų Lenkijos tautinių mažumų gyvenimui, pamatysime, kad jos turi aiškias, su visomis smulkmenomis, veikimo programas, kurias žino ne tik politinių organizacijų vairuotojai-vadai, bet ir visi gyventojai.

Tuo būdu tarp inteligentų ir valstiečių susidaro tamprūs, artimi ryšiai - santykiai, kuriuos palaikant bendromis jėgomis siekiama vieno tikslo — gyvenimo sąlygų palengvinimo ekonominėje, tautinėje, kultūrinėje ir politinėje srityje.

Iš viso to, kas aukščiau buvo pasakyta, darome išvadą, kad mums būtinai reikalinga yra politinė organizacija, kuri jungtų visoje Lenkijoje gyvenančius lietuvius, nustatytų veikimo programą ir derintų tarptautinį mūsų sugyvenimą, kad jis nekenktų visos visuomenės gerovei.

Šį svarbų klausimą iškeliame pirmieji, giliai tikėdami, kad jam pritars ir plačiosios valstiečių masės, kurių gerovė visiems mums rūpi, ir inteligentai, kuriems likimas paskyrė vadovavimo rolę.

Padėtis Europoje vėl įtempta

Italai kelia galvą

Po paskutinio Ispanijos sukilėlių laimėjimo (Barcelonos užėmimas), italai vėl pradėjo griežčiau kalbėti prancūzų adresu.

Italų spauda,—pranešdama apie Italijos kariuomenės laimėjimus Ispanijoje, kur italų lėktuvai per praėjusį mėnesį, bombarduodami Ispanijos miestus, numetė milijoną kilogramų bombų,—iš naujo iškelia Italijos pretensijas prie Prancūzijos žemių.

Netgi buvo manoma, kad šiomis dienomis Italija įteiksianti Prancūzijai ultimatumą, bet kol kas ši žinia dar nepasitvirtino.

Gal atvažiuosi vėliau

Visa spauda jau buvo pranešusi, kad šio mėn. 29 dieną turėjo atvažiuoti į Berlyną Italijos užsienių reikalų ministras Čiano, kurio kelionę sugalvojo patys italai. Vokiečiai, žinoma, sutiko ir jau ruošėsi iškilmingai priimti svečią, bet paskutiniu metu paprašė, kad Čiano atidėtų savo kelionę truputį vėlesniam laikui, nes jo buvimas Berlyne tuo metu, kai Hitleris sakys savo partijos narių susirinkime (Reichstage) kalbą, būtų labai aiški demonstracija prieš Angliją ir Prancūziją. Po to italams nieko daugiau neliko, kaip sutikti su vokiečių pasiūlymu ir ministro Čiano kelionę į Berlyną atidėti.

Čemberlenas jau prabilo

Visai netikėtai šio mėn. 29 dieną prabilo Čemberlenas jubiliejų ir auksuotojų susirinkime. Nors, kaip matyti, buvo susirinkę šiuo užsiėmimo meisteriai, bet Anglijos premjeras kalbėjo ne apie daiktų auksinimą, o apie tarptautinę politinę padėtį. Visų pirma jis pabrėžė, kad Miuncheno sutartis buvo vienintelė priemonė taikai išgelbėti. Toliau teisinosi dėl savo kelionės į Rymą, pažymėdamas, kad visa tai daręs taikos gerovei, kuri rūpinti ir visoms kitoms pasaulio tautoms. Ta proga Čemberlenas apgailestavo, kad gyvenimas verčia tartis ne su tautomis, no. rinčiomis taikos, bet su vyriausybėmis, kurios ne visada palaiko savo tautų nusistatymą.

Užsienio spauda, komentuodama Čemberleno kalbą, pažymi, kad jis tuo tarpu nieko aiškaus nepasakė, nes laukia, kaip prabils šio mėn. 30 dieną Hitleris.

Ir ministras Bone įspėjo

Sekmadienį (I-29 d.) viename radikalų partijos susirinkime kalbėjo Prancūzijos užsienių reikalų ministras. Jis visų pirma pažymėjo, kad Europa niekuomet nepergyveno tokio didelio įtempimo, kuris juntamas jau nuo pernai metų vasaros. Suminėjęs to neramumo šaltinius, ministras Bone pareiškė:

„Nuoširdžiai norime taikos su visomis tautomis. Bet jeigu vieną gražią dieną atsirastumėm prieš sunkumus, pasipriešinsim jiems šaltai, kaip pridera tautai, žinančiai savo paskyrimą.

1938 metais rugsėjo mėn. padaryta Prancūzijos armijos mobilizacija parodė, kad pavojui susidarius, Prancūzija stos kaip vienas vyras, ką ilgametė istorija aiškiai parodė. Tie, kurie tikisi Prancūzijos žlugimo, skaudžiai apsivils".

Ką pasakys Hitleris

Šio mėn. 30 dieną 20 valandą Vokietijos kancleris Hitleris pasakys didelę politinę kalbą savo partijos atstovų susirinkime. Leidžiant šį „Aido" numerį, tos kalbos turinys dar nežinomas. Galima tik pažymėti, kad Hitlerio kalbos nekantriai laukia visa Europa, panašiai, kaip pernai rugsėjo mėn. laukė jo kalbos Niurenberge. Laukiame nekantriai todėl, kad kurį klausima Hitleris savo kalboje palies, tas bus vokiečių visomis priemonėmis vykdomas. Tačiau iš anksto niekas negali numatyti, ką pasakys Hitleris.

Manoma tik, kad kai neatvyko į Berlyną Italijos ministras Čiano ir kai pažadėjo tuojau atsakyti premjeras Čemberlenas, Hitlerio kalbos tonas gali būti žymiai švelnesnis, negu buvo laukiama.

Ir ką atsakys Čemberlenas

Praėjusią savaitę kelis kartus posėdžiavo Anglijos ministrų kabinetas, svarstydamas naują tarptautinę padėtį, kai susidarė užėmus Ispanijos sukilėliams Barcelonos miestą. Įdomu, kad tuo pačiu metu Viduržemio jūroje prasidėjo didieji Anglijos karo laivyno manievrai ir daugelis įvairiųjų, ypač specialistų, tapo pašaukti į kariuomenę.

Be to, padarė didelį įspūdį gauta žinia, kad šio mėn. 31 dieną Anglijos parlamente kalbės premjeras Čemberlenas, kuris atsakys į Hitlerio kalbą. Kaip nežinia, ką kalbės Hitleris, taip nežinoma ir Čemberleno kalba. Spėjama tik, kad Anglijos premjeras įspės Berlyno ir Rymo valdovus perdaug nesiangažuoti, nes Anglija ir toliau neleis niekam liesti Prancūzijos ir šios abidvi valstybės eis ranka rankon.

Nelaukti pasitarimai

Visi anglų dienraščiai jau šio mėn. 28 dieną beveik sutartinai įvertino Europos politinę padėtį kritiškai, palygindami ją su padėtimi, kuri buvo susidariusi Europoje 1938 metų rugsėjo mėnesio pabaigoje.

Podraug spauda atkreipė dėmesį į nelauktus pasitarimus Paryžiuje ir Londone. Šio mėn. 28 dieną Paryžiuje Prancūzijos užsienių reikalų ministras Bone tarėsi su Sovietų Rusijos ambasadorium, o Londone Anglijos užsienių reikalų ministras irgi kalbėjosi su Sovietų Rusijos ambasadorium.

×

Iš visų čia paduotų žinių matyti, kad šiuo metu padėtis Europoje yra iš tikro įtempta. Tai pastebi visos Europos spauda, pažymėdama, kad ši savaitė Europos politikoje būsianti nemažiau kritiška kaip 1938 metais rugsėjo mėn. prieš Čekoslovakijos padalinimą.

Žinios iš Klaipėdos

—Kauno dienraštis „Laikas" rašo kad naujoji direktorija nutarė pasiūlyti gubernatoriui Gailiui, kad užsienio pasai, kurie išduodami Klaipėdos krašto gyventojams, būtų rašomi ne tik lietuvių ir prancūzų, bet ir vokiečių kalbomis.

— Lig šiol verslo mokesčiai Klaipėdos krašte buvo imami nuo pajamų, t. y. nuo pelno, tačiau dabar mokesčius ims nuo apyvartos. Mokesčio reikės mokėti net ligi 8% nuo padarytos apyvartos. Magistratas nesivaržo ir oficialiai paaiškinti kam taip daroma. Girdi, didžiosios lietuvių įmonės, k. a. „Lietūkis", „Pienocentras" „Maistas" ir t. t. daro labai dideles apyvartas, bet, nesiekdamas pelno, jo ir neturi, tat visai nemokėdavusios mokesčių, arba jų labai mažai įnešdavusios autonominių įstaigų kason. Dabar, pakeitus mokesčių ėmimo tvarką, šioms įmonėms teks mokėti didelius mokesčius, kad vargu, ar jos galėsiančios išsiversti Klaipėdos krašte. Vokiečiai jau seniai siekia išgyventi didžiuosius kooperatyvus ir lietuvių ekonomines įstaigas iš Klaipėdos.

— Į Karaliaučių išvyko 200 Klaipdos vokiečių choras. Karaliaučiuje, jų atvykimo proga, vokiečių nacionalistų organizacijos ir įstaigos suruošė šaunų sutikimą.

Ribentropui išvažiavus

Kaip žinia, šio mėn. 26—27 dienomis Varšuvoje viešėjo Vokietijos užsienių reikalų ministras Ribentropas, su kuriuo į Varšuvą buvo atvykęs didelis būrys ministro palydovų.

Būdamas Varšuvoje, min. Ribentropas kelis kartus konferavo su atsakingais Lenkijos politikos vyrais. Oficialiai pranešama, kad pasitarimai buvo vedami draugiškoje nuotaikoje, remiantis 1934 metų Lenkijos-Vokietijos sutartimi. Podraug pranešama, kad abiejų valstybių užsienių reikalų ministrai aptarė visų pirma visus svarbiuosius Lenkijos-Vokietijos santykių klausimus ir taip pat pasikeitė nuomonėmis dėl tarptautinės padėties.

Lenkų spauda taip pat plačiai paminėjo ministro Ribentropo pobūvį Varšuvoje.

Vilniškis endekų dienraštis „Glos Narodowy" praneša, kad šio mėn. 26 dieną Lvovo endekų dienraštyje buvo įdėtas straipsnis „P. Ribentropas Varšuvoje". Dalis to straipsnio buvo sukonfiskuota.

Naujos Seimo rinkimų ordinacijos klausimas

Nors jau praėjo keli mėnesiai, kai buvo išrinktas ir posėdžiauja naujas Lenkijos Seimas, bet kol kas dėl naujos rinkimų ordinacijos nieko konkretaus nepadaryta, nors tuo klausimu spaudoje kartas nuo karto rašoma.

Paskutiniu metu pranešama, kad Lenkijos Seime susidarė vadinamųjų „Nepriklausomų atstovų" klūbas, kuriam Seimo pirmininkas paskyrė atskiras patalpas. Prie naujo klūbo priklauso apie 20 atstovų, kurie vasario mėn. pirmomis dienomis žada įteikti Seimui naujos ordinacijos rinkimų projektą.

Kokio pabūdžio bus naujas rinkimų įstatymo projektas ir kaip jį priims Seimas, netrukus paaiškės, nes kol kas žinių nėra.

Baisi nelaimė Čilio valstybėje

Praėjusio „Aido" numeryje trumpai buvo pranešta apie didelį žemės drebėjimą Čilio valstybėje (Pietų Amerika). Dabar telegramos praneša smulkmesnių žinių apie nepaprastą nelaimę, kuri ištiko Čilio valstybės gyventojus. Žemės drebėjimo metu vienas miestas buvo visiškai sugriautas, neliko ne vieno namų, ir dabar vietoj miesto riogso krūvos griuvėsių, po kuriais žuvo visi gyventojai.

Taip pat gerokai apgriauti buvo ir kiti miestai, kuriuose žuvo iš viso 34.000 žmonių, o apie 50.000 buvo sužeistų. Vietomis žuvusiųjų lavonai iki šiol nepalaidoti ir bijomasi epidemijos. Tačiau ir tokios nelaimės metu atsirado žmonių, kurie pradėjo vogti. Keliolika tokių išsigimėlių buvo sušaudyta be teismo.

Telegramos praneša, kad beveik visos Pietų Amerikos valstybės kuo galėdamos padeda nelaimės ištiktai Čilio valstybei.

Taip pat daug padeda ir Jungtinės Amerikos Valstybės, kurios pasiuntė nukentėjusiems įvairių daiktų.

Kuo matuojamas lojalumas?

Šiais laikais ypatingai daug kalbama apie piliečių lojalumą valstybės atžvilgiu. Bet ir lojalumo supratimas dar niekuomet nebuvo taip supainiotas, kaip dabar, ypač tose valstybėse, kuriose yra įsigalėjęs diktatūrinis valdymas. *Demokratinėse valstybėse pilietis yra lojalus, jeigu jis atlieka valstybei visas uždedamas jam pareigas ir jeigu pildo visus įstatymus.* Šiaip jau pilietis turi tam tikrą taip pat įstatymais pripažintą laisvo veikimo sritį, kurion valstybė įsikiša tik išimtinais atsitikimais.

Tuo tarpu diktatūrinėse arba totalinėse valstybėse laisvoji piliečių veikimo sritis yra visai panaikinta, o jeigu oficialiai konstitucijoje ir pripažįstamos tam tikros teisės, tai tik dėl žmonių akių. Viskas valstybei — sakoma. O piliečių teisės esąs jau pasenęs dalykas ir valstybei neva labai kenksmingas. Nevieta čia nagrinėti, ar šis tvirtinimas yra teisingas ir prie ko toks valdymas gali valstybę privesti. Viena tik aišku, kad totalinėse valstybėse pilietis yra jau nustojęs netgi piliečio vardo, jis yra tiktai paprastas mokesčių mokėtojas. Šitoksai vardas diktatūrinėse valstybėse geriausiai tinka piliečiui dėl to, kad vyriausybės (ryšium su milžiniškomis išlaidomis ginklavimuisi ir biurokratizmui išlaikyti) stengiasi ištraukti iš piliečių kuo daugiausia mokesčių. O piliečiams neduodama laisvai pasinaudoti netgi elementarinėmis teisėmis. Labai dažnai įstatymai kalba taip, o administracija daro visai kitaip. Pilietis, žinoma, tokiais atvejais yra visai bejėgis. Jeigu dar mėginsi savo teises ginti ar jeigu ko nors teisėtai reikalausi, palaikys tave nelojaliu, neištikimu valstybei.

O gal valdančiai partijai, ne valstybei? Taip, valstybei, nes valdanti partija diktatūrinėje santvarkoje yra laikoma lygi valstybei. Kas yra nelojalus, atseit, neištikimas partijai, tas laikomas neištikimu ir valstybei. Kai kur nepritarią valdančiai partijai žmonės šaudomi be jokio pasigailėjimo, kitur tokių piliečių atžvilgiu vartojamos kitokios spaudimo priemonės. Lojaliu pilna prasme pilietis laikomas tik tada, kai jis priklauso prie valdančios partijos ir kai yra paklusnus savo partijos vadų įrankis. Nes jeigu toks pilietis panorės kame nors turėti savo nuomonę ir savarankiškai veikti, jis tuojau bus apšauktas neištikimu, bus pradėta žiūrėti į jį su dideliu nepasitikėjimu.

Taigi lojalumas valstybei yra matuojamas ne uždedamų piliečiui pareigų atlikimu, bet ištikimybe valdančiajai partijai. Suprantatama, kad piliečių daugumai toks lojalumo supratimas yra nepriimtinas. *Piliečiui turi būti pripažįstama ir leidžiama naudotis visomis politinėmis teisėmis ne todėl, ar jis daugiau ar mažiau yra užsiangažavęs vadinamame valstybiniame darbe, kurio monopolį paprastai laiko valdanti partija, bet todėl, kad jis yra valstybės pilietis ir atlieka visas pareigas.* Pagaliau negi visi piliečiai gali būti lygiai užsiangažavę valstybiniame darbe. Teisingumas ir teisėtumas reikalauja, kad visi valstybės piliečiai būtų lygiai traktuojami.

Į tautinių mažumų piliečius diktatūrinėse valstybėse dar kitaip žiūrima. Jų pareigos valstybei yra tokios pačios, kaip ir visų kitų piliečių, bet jie negali naudotis tokiomis pat politinėmis teisėmis, kaip kiti piliečiai. Tautinių mažumų piliečiai yra iš tikrųjų tik mokesčių mokėtojai. Jie laikomi bene labiausiai nelojaliais piliečiais. O nelojalumas jiems prikišamas todėl, kad jie yra kitokios tautybės. Vėl savotiškas lojalumo supratimas. Vadinas, norėdamas būti lojalus taip, kaip valdantieji nori, būtinai turi, išsižadėti savo tautybės. Aiškiai tiesa, to nepasakoma, bet užtat nuolat kalbama apie kažkokį veiklųjį lojalumą, kuris gali būti ir šiaip ir taip suprantamas. Jeigu veiklusis lojalumas yra suprantamas, kaip tautinių mažumų dalyvavimas politiniame valstybės gyvenime, pavyzdžiui, seimo ar savivaldybių rinkimuose, tai nėra mažiausios abejonės, kad tokį lojalumą tautinės mažumos visuomet sutiktų rodyti, jeigu tik joms būtų tai leista laisvai, be suvaržymų parodyti. Jeigu tačiau tas veiklusis lojalumas yra suprantamas, kaip savo tautybės išsižadėjimas ir atsisakymas ginti savo reikalus, susiliejant su dauguma, tai tokio lojalumo, be abejo, nė viena tautinė mažuma nesutiks ir negalės parodyti. Tai yra per didelis reikalavimas. Valstybės politika tautinių mažumų atžvilgiu gali būti tokia ir kitokia. Bet kaltinti tautinių mažumų žmones nelojalumu tiktai dėl to, kad jie yra kitokios tautybės,—yra tik nesusipratimas,

A. P.

Kauno miesto vaizdas—Laisvės Alėja ties Įgulos bažnyčia

Susirūpinkime visuotiniais kooperatyvų susirinkimais

(Pabaiga)

Svarbu susirinkimo prezidiumas

Jeigu matytųsi, kad mūsų yra dauguma, reikėtų į susirinkimo pirmininkus pravesti savo žmogų. Nuo pirmininko daug pareina viso susirinkimo eiga.

Jei yra kooperatyve kelių tautybių narių, turime pareikalauti, kad lietuviai, lygiai kaip ir kiti nariai, susirinkime galėtų savo mintis reikšti sava, lietuviška kalba, o paaiškinimai jiems irgi turėtų būti teikiami lietuviškai.

Valdybos ir tarybos rinkimams reikia pareikalauti slapto balsavimo, nes pagal įstatymus valdyba ir taryba renkama slaptu balsavimu. Apskritai, bet kokiam nutarimui, jeigu $^1/_{10}$ susirinkusių reikalauja slapto balsavimo, tai jis ir turi būti slaptas. Svarbu taip pat ir į balsams skaityti komisiją išrinkti savus žmones, nes skaitant balsus gali pasitaikyti ir „nusukimų“

Į valdybą ir tarybą reikėtų išstatyti kandidatais savus žmones, susipratusius narius lietuvius ir juos išrinkti. Praktika parodė, kad mūsų žmonės ne blogiau sugeba vesti kooperatyvus, kaip ir kiti. Dargi geriau.

Taigi, bijoti, kad mūsų žmonės nesugeba kooperatyvų vesti, nėra ko, nes praktika rodo ką kita. Tik išrinkim savus žmones į kooperatyvų valdybas, o dalykai visai kitaip nueis.

Susirinkimo nutarimai

Nemažiau reikia budėti, kad susirinkimas nepaskirtų kooperatyvo pelno mums visai svetimiems reikalams.

Kooperatyvo pelnas turi būti sutartas panaudoti vietos narių reikalams, kooperatyvui išplėsti, arba tiesiog atiduoti kaip dividendą nariams.

Jei būtų darbotvarkėj statuto pakeitimo punktas, tai reikia žiūrėti, ar tas pakeitimas išeis mums į gerą, ar kartais neskriaus jis vienų, o patarnaus kitiems, ar nepadidins pajaus ir atsakomybės. Čia reikia būti labai atsargiems. Taip pat stropiai reikia žiūrėti ir paskolų užtraukimo. Nes juk tai visa daroma ant narių kaklo.

Taip pat neskubėkime namo nesulaukę susirinkimo pabaigos, bet per klausimus ir sumanymus iškelkime viešumon visus mums rūpimus kooperatyve reikalus ir įneškime savo pasiūlymus.

Manau, kad kooperatyvuose, kuriems vadovauja svetimi mums žmonės, atsiras daug neaiškumų ir taisytinų dalykų. Visa tai reikia per susirinkimą iškelti viešumon ir, kas negera, pašalinti. Tik reikia daugiau pilietinės drąsos, daugiau pasitikėjimo savo jėgomis, o per kooperatyvų visuotinius susirinkimus daug ką gera savo reikaluose atsieksime.

Nauji kooperatyvai dabartinėse sąlygose ne taip lengva suorganizuoti, bet senus, kur mūsų narių yra dauguma, mes visuomet galime paimti į savo rankas.

Kooperatyvų valdybas ir tarybas renka tik patys nariai ir iš narių tarpo. Paskirti niekas negali. Pasinaudokime ta teise ir išsirinkime savus žmones. Gana pataikauti ir iš tolo lenktis visokiems dvarponiams ir ponėkams, nes valstietis taip pat yra jiems lygus narys ir turi lygias teises. Keno dauguma, to ir valia — tai dėsnis, kurio prisilaiko visi kooperatyvai. Tik mokėkime tą savo daugumą laiku išnaudoti ir pasiimkime kas mums priklauso.

Taigi, pasinaudodami narių teise, gausiai, organizuotai, gerai pasiruošę atvykime į visuotinius kooperatyvų susirinkimus ne paklausyti, kas kalbama ir priploti, bet aktyviai dalyvaujant išrinkti savas valdybas ir pravesti savus sumanymus.

Tai mūsų, kaipo susipratusių narių, pareiga ir gyvas reikalas, nes jei patys savimi nesirūpinsime, niekas mumis nesusirūpins.

Kooperatininkas.

VL. R.

TEGUL SKAMBA MŪSŲ DAINOS...

„Varpo“ choro įspūdžių pluoštai

1)

Važiuojame

Ankstus Kalėdų antros dienos rytas. Skubame visi geležinkelio stotin. 6.40 išeina traukinys į Lietuvą, į Kauną. Sunku apsakyti džiaugsmas, kuriuo tvaksėjo kiekvieno širdis. Juk daugumai teks pirmą syk išvysti Laisvoji Lietuva. Kokia tai neapsakoma laimė! Visi pasikalbėjimai, ar šaip palaidūs žodžiai vien apie tai tik ir tesispiečia.

Stotyje žmonių daug daugiau, negu paprastai švenčių metu būna. Juk išvažiuoja 52 žmonės. Juos išlydi dvigubai tiek giminų ir pažįstamų. Kiekvienas prašo, kad ką nors iš Kauno parašytumėm. Smalsumas neįtikėtinas.

— Eisime jau į traukinį, —kalba dirigentas, — imkite lagaminus ir neškite. Žiūrėkite, kad joks nepaliktų.

Sugužome vagonan. Randame lietuviškus parašus. Kaip nepaprastai jie savi. Ir tokie aiškūs. Stačiai lakoniški. „Nelindėk lange“. Kiekvienas stengiamės balsu perskaityti, sakytum, svarbiausį užbūrimo ar atbūrimo žodį suradę.

Traukinys sujuda. Važiuojame. Vienas po kito bėga vaizdai. Laukuose, matom, apsčiai sninga. Tunelis. Tik šviesos nužymi kelią. Vėl laukais dunda mūsų vežėjas. Lentvaravas. Ilgesnis sustojimas. Atidarome lagaminus. Revizija. Pasirodo, niekas nieko įtartino nesivežame. Traukinys, kurį laiką priekin ir atgal patrūkčiojęs, vėl dumia žiemos keliu tarp baltų miškų ir sodybų.

— Kur pagaliau toji siena, — teiraujasi kai kurie mūsų.

— Žiemą ir pastebėti sunku.

— Matote tas šiaudines gniūžtes, — juokiasi kažkuris, — tai ir siena.

— Galvojate, kad tokią rasim, kokia Kinuose išmūryta.

Vaizdai keičiasi. Gamta tačiau visur vienodai sniegu apklota. Tiktai kaimų nerandame, kurie mūsų pusėj dar ilgomis uodegomis tęsiasi. Paskiros sodybos tarp kelių medžių. Kai kurios dar ir statyti nebaigtos. Dauguma jų jau nebe šiaudais dengtos. Liudyja apie kitas kaimo žmogaus gyvenimo sąlygas ir apie kitokį patį kaimo žmogų.

Vievis. Traukinys trumpai minutelei stabteria. Patinkami mes su gėlėmis. Vėl važiuojame. Kelionė darosi įdomesnė. Dienos šviesa visiškai atskleidžia vaizdų daugybes. Dauguma mūsiškių žvalgosi pro langus. Kai kas traukia vieną kitą linksmesnę dainelę. Traukinys vėl stoja.

Kaišedorys. Žmonių stotyje neperdaugiausia. Mūsiškiai išsipila iš vagono. Daromos nuotraukos. Kai kurie bėga į stotį nusipirkti lietuviškų papirosų ir degtukų. Juk yra tokių, kurie dar niekad panašių dalykų nematę.

— Važiuojam! - pasigirsta stoties viršininko balsas. Traukinys sujuda, sužaksi ir dumia vėl sniegu apklotais laukais. Užmirštame jau iš kur važiuojame, tik laukiame, kada pagaliau išvysime Kauną.

Kaune. Stotyje apstus būrelis žmonių. Vadinas, esame laukiami svečiai. Dar traukiniui nesustojus pasigirsta garsūs šaukimai. Daugelis mūsų pasirinka. Stotis kitoj pusėj, negu Vilniuje, nors labai panaši.

Sueiname į vadinamuosius svečių kambarius. Ten išgirstame nuoširdžius sveikinimus ir linkėjimus. Vienas sveikintojų pasako:

— Be žodžių šiandie vieni kitus puikiai suprantame. Visų mūsų širdyse teka tas pats kraujas, plaka tuo pačiu plakimu. Visi esame vienos Motinos sūnūs.

Visi bendrai sugiedame himną ir einame prie autobusų, kuriais mus turi vežti toliau. Vos išeinančius iš stoties nufotografuoja. Priešakyje visų stovi gėlėmis apkaišytas mūsų chorvedys. Išvykos dalyviai dingę kauniečių tarpe. Kai kas jau suranda pažįstamų veidų, vienas kitas ir giminę sutinka. Yra net tokių, kurie būdami giminės iš viso pirmą syk gyvenime matosi. Nuotaika pakilusi. Daugelio vilniečių ir kauniečių akyse žiba ašaros. Kažkas sako:

— Manėm jau visai nebeatvažiuosite. Antradienį tiekas žmonių jūs laukė.

Mūsiškiai teisinosi, esą, kitaip negalėjome. Dar kažkuris pastebi:

— Bet matot, atvažiavom.

— Vos tik išleido.

— Kur neišleis. Kai pradėjome važiuoti pavasarį, tai net dabar pamatėm Kauną.

— Tai, pasirodo, kelias netolimas, bet ilgas...

Važiuojame dviem autobusais Kauno gatvėmis. Pro užšalusius langus maža tematyti. Kažkas aiškina.

— Čia Įgulos bažnyčia, čia „Pažangos“ rūmai, čia Centralinis Paštas, čia Valstybės teatras. Laisvės alėja baigėsi. Dabar senamiestis. Čia Vytauto bažnyčia. Vytauto tiltas, ten Aleksoto kalnas. Jame gyveno Maironis. Dabar tuose nameliuose Lietuvių kalbos žodyno redakcija...

Autobusai sustojo. Visi išlipame. Matom, Nemunas užšalęs. Vedami į kelių aukštų raudonų plytų namą. Prie įėjimo parašyta:

K. M. S.
Ekskursijų stotis

Čia mes patalpinami. Kiekvienas pasirenkame sau lovą ir vėl atgal autobusuosna. Pusryčiai „Pažangos“ rūmuose. Pradžioj, atrodo, lyg Kaunas ir nežino, kad mes-vilniečiai, atvažiavom. Tik per pamaldas Įgulos bažnyčioje dauguma sužino, kad jau esam. Mieste jaučiamės lyg svetimam dar. Nepriprastas mums jo šventadieniškas išsipuošimas. Dar daug kur traukia akį įvairios naujovės, kurių kai kur netenka pamatyti.

Prie žuvusių paminklo

Dienai jau krypstant vakarop, nueiname visi į Karo muziejaus sodelį, kur dalyvaujame vėliavos nuleidimo iškilmėse ir padedame iš Vilniaus atvežtą vainiką prie žuvusių dėl Lietuvos laisvės paminklo. Vienas mūsiškių pasako kalbą. Atrodė, jis nekalbėjo ten, o visų vardu prisiekė tik, kad, būdami patys tikraisiais tautos sūnumis ir dukromis, išstovėsime savų brolių tautystės sargyboje tol, kol gyslomis bent vienas kraujo lašelis bėgs ir tvanksės. Ta pirmoji viešai sakoma mūsiškio kalba panėšėjo daugiau į raudą, tiek joje buvo liūdnumo, kad dauguma susirinkusiųjų, netvėrę kantrumu, verkė.

Po iškilmių nuvedė mus į Karininkų Ramovę, kur buvo pirmieji iškilmingi pietūs. Kiek ten paberta gražių sveikinimų ir nuoširdžių linkėjimų, šiandien jau nė nebesuskaitysi; kiek ten gilaus ir tyro jausmo išlieta, nebesutelkti margan raštan.

Diena baigiasi. Susirenkame visi buveinėn ir dalinamės pirmaisiais įspūdžiais. Tiek jų daug, tiek daug, kad net iki vidunakčių besikalbėdami visų neatkuriame. Kai kas užmiega net nepabaigęs sakyt pradėto sakinio. Toks nuovargis, taip stipriai jis žmogų miegan traukia, kad atsispirti nebeįstengia niekas jau.

(B. d.)

Kas bus su Prancūzija?

Dabartiniu metu, kada kultūra ir civilizacija įsigalėjo visose gyvenimo srityse, kai visos valstybės turi tobulus ginklavimosi būdus, labai didelę reikšmę vaidina žmonių masės. Valstybė, turinti didelį gyventojų skaičių ir didelį jų prieauglį, yra stipri ir galinga. Kiekvienas su ja skaitosi. O jei prieauglis yra didelis ir gyventojų skaičius greitai auga,—tokios valstybės vadinamos dinamiškomis, kurios nori užgrobti ko daugiau svetimų žemių. Pavyzdžiui, Abisinijos okupacija yra tokio imperializmo vykdymas. Japonijos karas su Kinija, tai Japonijos kelias į naujas teritorijas, kurios jai reikalingos. Panašiai galvoja, tik tuo tarpu neturi ko pagrobti, Vokietija, kuri irgi priskiriama prie dinamiškų valstybių skaičiaus.

Tuo tarpu šių valstybių priešingybės, — didžiosios demokratijos, turi labai mažus žmonių prieauglius, neįstengia sustiprėti, o savo reikšmę ir stiprumą semia iš protėvių sukrautų jėgų ir turtų. Geriausią pasivyškumo pavyzdį — duoda Prancūzija, kurios gyventojų skaičius kasmet mažėja. Tai yra didžiausia jos nelaimė, kuria naudojasi jos kaimynė Italija. Musolinis tikisi, kad po tam tikro laiko, pasikeitus Prancūzijos ir Italijos gyventojų skirtumams, tos paskutiniosios naudai, lengvai galėsiąs atsiimti Tunisą, Korsiką ir t.t.

Bet ne visuomet Prancūzija buvo tokioje padėtyje. XVII ir XVIII amžiaus pradžioje, kai pradėjo vystytis į didelę kolonialinę galybę, turėjo 20 milijonų gyventojų, kas sudarė 20% viso Europos gyventojų skaičiaus (dabar tik 8,2%) Tada ji gyveno aukščiausią savo triumfo laikotarpį. Didelės emigrantų masės vykdavo į užjūrio kraštus, kolonizuodavo juos ir bendru darbu su vietiniais gyventojais, kurie dirbo Prancūzijos naudai, iškeldami ją į pirmąsias Europos galybes. Didžioji Revoliucija ir sunkūs Napoleono karai gerokai praretino Prancūzijos gyventojų skaičių, kuris nuo to laiko labai pamažu didėja. Nuo 1870 iki 1936 metų Prancūzija padidėjo 3 milijonais gyventojų, tuo tarpu Anglija 20 milijonais, Italija 19 milijonų. Japonija 35 milijonais, Vokietija 28 milijonais. Bet daug svarbiau, kaip vystysis dalykai toliau. Statistikai apskaičiuoja, kad, imant pagrindu šiandieninį atskirų valstybių prieauglį, 1975 m. dabartiniai skaičiai pagrindinai pasikeis. Prancūzija turės tik 35 milijonus (dabar 4?), Lenkija 50 (31), Anglija 48 (44), Italija 50 (44), o Rusija 250 milij. (dabar 170). Žodžiu, viskas pasikeis Prancūzijos nenaudai.

Toks dalykų stovis kelia prancūzuose didelį nerimą ir susirūpinimą. Jie supranta, kad turėdami savo rankoje 12 milijonų kv. klm. žemių, išmėtytų po visas pasaulį ir galinčių, viską išprodukuoti, — negalės politiškai ir ekonomiškai spirtis prieš išaugusią Vokietijos galybę. O negalima užmiršti, kad Prancūzija yra „mirtinas Vokietijos priešas", kaip suformulavo Hitleris savo veikale „Mein Kampf", nors dabar pasirašomos sutartys ir deklaracijos. Bet pasitaikius pirmai progai Hitleris atsiims turtingą Alzasą ir Lotaringiją, nors dabar jos viešai atsižada. Panašus priešas gresia Prancūzijai ir iš pietų. Stipri Italija jau dabar pradeda reikalauti iš Prancūzijos nuolaidų.

Būdama tokiose sąlygose, Prancūzija visu frontu traukiasi iš užimtų Vidurinėje Europoje ir Rytuose pozicijų ir stengiasi įsitvirtinti savo sienų ribose. Stato milžiniškas apsiginklavimo linijas (Mažino ir panaši jai išilgai Pirinėjų linija), kreipia savo politiką į koloniales vėžes, kur tikisi pasiekti didesnių laimėjimų, ir eina išvien su Didžiąja Britanija.

Bd.

P. S. Visi žinome statistikų skelbiamas žinias apie paskirų tautų gyventojų prieauglius. Remiantis tomis žiniomis, pranašaujama Prancūzijai liūdna ateitis, žinoma, ne po metų, kitų, bet po daugelio. Visai galimas dalykas, kad kada nors ateityje nusileis Prancūzijos ir Anglijos saulė, bet tuo džiaugtis nėra ko, ypač mažoms tautoms. Dėl daugelio aimanavimų šiuo metu dėl Prancūzijos tariamų nelaimių, tai atrodo, kad tuo mažiau yra persiėmę patys prancūzai, negu visi kiti iš šalies.

Didžiojo karo metu prancūzai parodė ką gali ir tegul dabar kas nors išsiaus prie Prancūzijos sienos, o tą pačią dieną visa tauta bus apginkluota ir parodys „dinamiškoms" valstybėms, kaip laisvieji Prancūzijos piliečiai gina savo tėvynę. Vokiečiai 1914—1918 metais pamėgino laimės ir dabar iškilmingai kiekviena proga pareiška, kad prie Prancūzijos žemių neturi jokių pretensijų. Bepigu italams barškinti ginklais, kai jie kariavo tik su austrais ir abisiniais. Bet tegu pamėgins jėgas prie Marnos, o tada paaiškės, kieno pusėje yra persvara: „pasyviųjų" prancūzų, ar „dinamiškųjų" italų?

Red.

Bažnytinio meno paroda Kaune

Sausio 29 d. Kauna atidaryta bažnytinio meno paroda. Ši paroda ruošiama paminėti 550 m. katalikybės Lietuvoje įvedimo ir dvidešimties metų Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvėms.

Bažnytinio meno paroda vyks keturis mėnesius bažnytinio meno muziejuje. Parodoje bus išstatyta 570 eksponatų. Jie suskirstyti į šiuos skyrius: liaudies skulptūra, metalo dirbiniai, tapyba, architektūra ir audiniai—siuviniai.

Metalo dirbinių skyriuje išstatyta apie 60 medinių kryžių metalinių viršūnių, kurios įdomiai ornamentuotos. Metaliniai kryžiai daryti paprastų sodžiaus kalvių primityviu būdu. Primityviausias kryžius yra širdies pavidalo ir jame maža kryžiaus vaizdo.

Tapybos skyriuje išstatyta per 40 paveikslų, vaizduojančių šventuosius. Paveikslai yra įvairių amžių, pradedant 15 šimtmečiu ir baigiant vėlesniais laikais. Pažymėtina, kad šie paveikslai, kadaise puošę bažnyčias, vaizdžiai parodo to meto lietuvių ryšius su kitų kraštų kultūromis.

Architektūros skyriuje pateikta visa eilė foto nuotraukų, vaizduojančių lietuviško stiliaus senąsias bažnyčias, koplytėles, varpines ir altorių skulptūrinius ir architektūrinius papuošimus.

Liaudies skulptūros skyrius pats turtingiausias. Čia išstatyta apie 300 įvairiausių skulptūrėlių, rūpintojėlių ir kitų šventųjų, kurie vaizdžiai parodo didelį lietuvio sugebėjimą iš medžio išdrožti dideles vertės meno kūrinius. Be skulptūrėlių, šiame skyriuje yra dar įdomių skulptūrinių bareljefų.

Mūsų sporto Vilniuje reikalu

Jeigu šiandien galime pasidžiaugti tam tikrais mūsų kaimo laimėjimais sporto srityje, tai prie šių laimėjimų daugiausia bus prisidėję Vilniuje einą ar ėję mokslus jaunuoliai: studentai, mokiniai, liaudies švietėjai, amatininkai. Jie kaimo broliams įskiepijo sporto pamėgimą, praktiškai parodė kamuolio žaidimus. Tiksliau sakant, parodė tik vieną kamuolio žaidimų rūšį, būtent, tinklinį. Tinklinis buvo pasirinktas todėl, kad jis yra nepainus, nevarginąs, mažai kaštuojąs, įdomus ir kaimui prieinamas žaidimas. Bet tinklinis tarp kitko buvo pasirinktas ir todėl, kad žymus daugumas kaiman iš Vilniaus parvažiavusių jaunuolių tik šią sporto rūšį iš viso ir žinojo. Tikėkime, kad, jeigu sakysime jaunuoliai, pvz., būtų mokėję puikiai plaukti sportiškais stiliais—„kraul", krūtine ar nugara,—tai mūsų ežerai ir upės vasaros metu būtų liudytojais gražių sveikų plaukymo varžybų. Bet, deja, anie jaunuoliai to nemoka ir todėl sveikiausia nieko nekaštuojanti, kaimui prieinama sporto rūšis—plaukymas šiandien dirvonuoja.

Žodžiu, sporto paplitimas ir lygis mūsų kaime žymiai pareina nuo Vilniaus lietuvių sporto. Juo šis sportas Vilniuje bus įvairesnis, juo platyn ir aukštyn sieks, juo daugiau duos jis ir kaimui. Jeigu mums rūpi kaimo sporto reikalai, tai lygiai turi rūpėti ir Vilniaus sportas.

Kai kas galėtų teigti, kad dabartiniu metu, nesant Sporto Klūbo, nejmanoma Vilniuje jokia sportiška veikla. Taip, bet sportuoti galime ir neorganizuotai. Niekas to mums negali ginti. Jeigu kaime uždaryti skyriai, skaityklos, tai ar tuo pačiu žmonėms užginta skaityti laikraščiai, knygos? Visai ne. Be to, yra dar ir organizacijų, kurioms turėtų rūpėti sportas. Studentų s-ga ir Amatininkų d-ja turėjo juk sporto sekcijas. Ar negalėtų jos ir dabar parodyti daugiau gyvumo ir bent iš dalies pavaduoti Klūbą? Kodėl nieko neveikiama? Matyt, Klūbo uždarymas taip mus paveikė, kad žmonės visai metė sportavę, jokiame su sirinkime, sueigoje neužsimenama apie sportą, spauda taip pat nieško išeities iš susidariusios padėties. Sulepsėjome, subobėjome. „Surūdijo" mūsų raumenys. Gėda prisipažinti, bet kaimo jaunimas daugiau parodo veiklumo sporto srityje, negu vilniečiai. Mūsų visuomenėje daugiau yra rašytojų ir poetų, ar bent laikančių save poetais, negu sportininkų. Gal kai kam tokia padėtis atrodys normali. Tokia „normali" padėtis yra tik mūsuose ir guduose. Pas gudus taip pat yra devynios galybės rašytojų, poetų ir didelis nulis sportininkų. Suriši mus likimas su gudais, sutiriai surišo. Nenorima tuo įžeisti rašytojų, poetų, tik norima nurodyti, kad tokia padėtis nejmanoma jokioje kultūringoje visuomenėje. Gerai, kai yra daug rašytojų, poetų, bet sportininkų normaliai būna žymiai daugiau, negu poetų.

Kad nebūčiau įtartas mokėjimu tik kalbėti, o nieko realaus negalinčiu patiekti, žemiau paduodu keletą gyvenimiškų minčių.

Laukti, kol Sporto Klūbui vėl bus leista veikti, būtų naivu. Pakol saulė patekės... ieškokime realesnių kelių. Daug galėtų nuveikti Studentų s-ga ir Amatininkų d-ja. Juk Klūbo aktyvieji sportininkai buvo kuone vien studentai ir amatininkai. Nieko nedelsdamos šios dvi organizacijos jau dabar galėtų pradėti šioje srityje darbą. Būtent, artimiausiu metu, kai tik bus tinkamos oro ir sniego sąlygos, kartu, išvien suorganizuoti, trenerio priežiūroje, dviejų savaičių kursus slidininkams. Jau dabar abi organizacijos kartu turi dėti visas pastangas nusisamdyti salę tinklinio, krepšinio žaidinimams bei gimnastikos mankštoms. Gegužės — birželio mėn. suorganizuoti tokius pačius kursus, trenerio priežiūroje, plaukikams.

Tai tik metmens, svarbesnieji šių organizacijų veiklos momentai.

Slidės, vienintelis kaimo jaunuolių sportas žiemos metu, yra tų jaunuolių jau gan mėgiamas ir gan paplitęs. Tik vilniečiai, patys gerai nemokėdami šliuožti, negeba kaimo jaunimui parodyti aukštesnio šliuožimo lygio ir tuo pačiu įskiepyti baltojo slidžių sporto pamėgimą. Aukščiau minėtieji kursai galėtų bent iš dalies šį blogumą pašalinti.

Plaukymas, vienas gražiausių, sveikiausių, labiausiai su higiena susijusių sportų, iki šiol dirvonuoja. Nei vienas studentas, nei vienas amatininkas nemoka sportiškais stiliais plaukti. Taigi ir kaime ši sporto rūšis nežinoma. Siūlomieji kursai daug galėtų prisidėti prie plaukymo populiarinimo. Švenčionių, Breslaujos, Suvalkų ežerai laukia mūsų, gražiai plaukančių „craul", klasiškuoju stiliumi ir nugara.

P. K-čius.

KORESPONDENCIJOS

Brėslaujos apskr.

Vydžiai. *Dėl pamaldų.* Vydžių parapijoje yra 1.500 lietuvių, bet jie labai skriaudžiami, nes negirdi bažnyčioje nė vieno žodžio lietuviškai. Prieš porą metų čia dar nors evangelija buvo skaitoma lietuviškai, dabar jau ir jos nebėra. Čia lietuviški pamokslai sakomi per metus tik keturis kartus, kai būna atlaidai ir ateina žmonės iš kitų parapijų.

Šioje parapijoje klebonauja kun. Amencevičius.

Prieš trejus metus Vydžiuose buvo lietuviška skaitykla ir Lietuvių Ūkio D jos ratelis. Dabar jau nebėra—apskrities storastos sprendimu uždaryta.

Tačiau šios apylinkės lietuviai rankų nenuleidžia. Jų tarpe daug yra tokių, kurie myli savo lietuvišką kalbą, palaiko Vilniaus lietuvių spaudą ir gyvai domisi savo tautos gyvenimu.

Parapijietis.

Viln.-Trakų apskr.

Rimdžiūnai, Gervėčių valsč. *Nusiuntė nepasirašytas deklaracijas.* Rimdžiūnų ir Gėliūnų sodžiai suprato deklaracijų svarbumą. Rimdžiūniečiai pasirašė 26, gėliūniečiai 27 deklaracijas. Jas nusiuntė mokyklų inspektoriui nepatvirtintas, nes nebuvo namie valsčiaus vaito, o ilgiau laukti nebuvo galima. Siųsdami pažymėjo jų nepatvirtinimo priežastis.

Tutinas.

Mockos, Gervėčių valsč. *Dėl lietuvių kalbos mokymo.* Šiais mokslo metais Mockose mokytojauna mokyt. G. Vieličkaitė. Jinai taip pat moko ir lietuvių kalbos, nors pati lietuviškai moka silpnai ir su vaikais susikalbėti negali. Tačiau mokslo metų pradžioje ji gan stropiai šias pamokas vedė: mokindavo programoje numatytomis dienomis (2 kartu savaitėje), pamokos trukdavo apie 1 val. laiko, t. y. tiek, kiek ir kitos pamokos.

Paskutiniu laiku mokyt. V. pradėjo kitaip daryti. Lietuvių kalba pamokos būna tik retkarčiais, ir tos užtrunka tik 5—10 minučių, o neretai vaikams tiesiog pasako: „Eikit namo, aš neturiu laiko jus mokinti..." Po Kalėdų lietuvių kalbos buvo pamoka tik viena.

Ragelis.

Gardino apskr.

Marcinkonys. *Bandomieji rinkimai.* Marcinkonių valsčiaus sekretorius Pšanovskis jau ruošiasi valsčiaus tarybos rinkimams. Šiomis dienomis jis yra padaręs lyg bandomuosius rinkimus, norėdamas įsitikinti, kur kokie bus pastatyti kandidatai.

Dėl kai kurių žmonių numatytų kandidatų sekretorius Pšanovskis yra labai nepatenkintas. Pavyzdžiui, Randamonių seniūnija išstatė Juozą Brazauską, buvusį „Ryto" skaitykloс vedėją ir Julių Akstiną. Tai sužinojęs Pšanovskis valsčiaus įstaigoje vietos policijos komendantui Kōnigui pasakė: „Pone komendante, Brazauską reikėtų pašalinti iš Randamonių". Tuomet komend. Kōnigas pabarė Randamonių šaltyšių Žuraulę, kam jis leidęs J. Brazauskui pas jį apsigyventi.

Rudnios Katalikų akcijos kuopelė norėjo sausio 22 d. surengti lietuvišką vakarą. Būtų vaidinę 3 veik. komediją „Burtininkę" ir dainavę liaudies dainas, bet negavo apskrities storastos leidimo. Storastos Valickio pasirašytame rašte yra pažymėta, kad vakarui leidimas neduodamas dėl saugumo ir viešojo ramumo.

Keleivis.

Darželiai, Paupio valsč. *Knygose ieškojo laukinių stirnų.* Sausio 22 d. į Darželius buvo atvažiavę du policininkai: M. Karčinskas ir Senovės miškų tarnautojas Tamulevičius, kurie buvo užėję pas buv. Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyriaus, o dabar Kabelių Katalikų Jaunimo Sąjungos skyriaus pirmininką J. Valentukevičių ir pas jį padarė kratą. Sakėsi ieška auginamų laukinių stirnų. Beieškodami stirnų, išvertė visus jo turimas knygas, lovas, žiūrėjo spintoje, induose, pasieniuose, kluone, tvartuose ir visuose sandėliuose. Stirnų neradę, nuėjo pas Valentukevičių, kur taip pat padarė smulkų kratą. Iš ten vėl sugrįžo pas J. Valentukevičių ir teiravosi, iš kur jis gavęs knygų, patarė nesidėti į lietuviškas organizacijas, būti lojaliu piliečiu ir platinti Lietuvos ir Lenkijos susivienijimo idėją.

J. Kaziukas.

Švenčionių apskr.

Šakimai, Pabradės valsč. *Išrinko lietuvius.* Šakimų seniūnijoje išrinkta tarybininkais 11 lietuvių ir 1 lenkas. Nesenai buvo renkamas ir seniūnas. Išrinktas lietuvis Jonas Pošiūnas iš Šutų sodžiaus. Taip pat tikimasi vieną lietuvį iš Šakimų išrinkti į valsčiaus tarybą.

Briedis.

Budriškės, Melagėnų valsč. *Ir čia laimėti seniūnijos rinkimai.* Budriškių seniūnija yra mišri, bet jos didesnę dalį sudaro lietuviai. nežymią dalį — lenkai ir rusai Bet čia lietuviams ruoštis prie seniūnijos tarybos rinkimų buvo nelengva. Pirmą kartą, kai buvo sudaryti du atskiri lietuvių ir lenkų sąrašai, lietuvių sąrašas dėl menkų klaidų buvo atmestas. Nusiuntus apskrities storastai protesto skundą, leista buvo ir lietuvių sąrašas išstatyti. Sausio 15 d. įvyko balsavimas.

Laimėjo lietuvių sąrašas. Išrinkta 10 lietuvių ir 2 rusai. Iš lenkų sąrašo neišrinkta nė vieno kandidato.

Budriškių seniūnijos lietuvai laimėjo rinkimus todėl, kad juose dalyvavo susiorganizavę ir kad balsavo visi, kas tik galėjo — net ir 90 m. senelės.

Vėsula.

Jankaučizna, Švenčionių vals. *Suėmė už lenkų tautos įžeidimą.* Sausio 6 d. teismo tardytojo įsakymu Švenčionėlių policija pas vietos lietuvį gyventoją Joną Stukėną padarė kratą. Sakėsi ieškoję dokumentų, kurie turi ryšio su seniūnijų rinkimais. Po kratos J. Stukėną suėmė ir nuvežė į Švenčionių kalėjimą, kur jis ir dabar tebelaikomas.

Šiomis dienomis suimtojo sesuo per advokatą sužinojo, kad jis esąs suimtas už tam tikrus išsireiškimus, kuriais įžeidęs lenkų tautą.

Iksas.

Suvalkų apskr.

Punskas. *Maitina paukštelius.* Dabar žiemos metu Punsko apylinkėje daugelis ūkininkų ir jaunimo turi įsitaisę prie savo trobų laukiniams paukšteliams lesyklas. Prie šių lesyklų visuomet čirškauja būreliai čia žiemojančių paukštelių. Tai gražus ir labai pagirtinas darbas. Reikėtų ir kitur panašiai padaryti.

— Punsko miestelyje yra degtinės monopolis, karčema ir 3 aludės. Visos šios girtavimo vietos, išskyrus degtinės monopolį, šventadieniais atdaros, kuriose geriama netik alus, bet ir „baltakė". Visas šias girtavimo vietas daugiausia lanko tie, kuriems mūsų krašto ateitis nerūpi.

Daugelis apylinkės ūkininkų norėtų, kad šioms girtavimo vietoms šventadieniais degtinė pardavinėti būtų uždrausta, arba kad jos ir visai būtų uždarytos. Ar ne geriau būtų vietoj jų atidaryti arbatinę su nesvaiginančiais gėrimais?

Konkurentas.

Lydos. apskr.

Pažuolė, Rodunės valsč. *Mokyklos reikalai.* Pažuolėje įsteigta buvo pradžios mokykla 1917 m. Ji veikė iki 1933 metų. Lankė Pažuolės, Drūcminų ir Kazikonių sodžių vaikai. Buvo mokinama lietuviškai. Ta mokyklą uždarius, buvo įsteigta valstybinė mokykla. Pirmas jos mokytojas buvo E. Mazaliauskas. Jis mokino ir lietuviškai. Šį mokytoją švietimo valdžiai atstačius, paskirtas S. Jackevičius, kuris lietuviškai moka kalbėti, bet vaikų lietuvių kalbos nemokina.

Kai sausio 7 d. čia buvo atsiųsta su „Aidu" deklaracijos, labiau susipratęs ūkininkas V. Mackevičius sėdo raitas ant arklio ir nujojo tėvų raginti, kad pasirašytų ir įteiktų inspektoriui deklaracijas. Pažuoliečiai pasirašė ir nunešė Rodunės vaitui patvirtinti. Bet jis netvirtino, sakė apie deklaracijas nieko nežinąs.

Živilė.

KRONIKA

Kada bus įsteigta Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija

Naujai pataisyti steigiamos Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos įstatai dar nepatvirtinti. Kaip žinia, dėl šių įstatų tarp Vilniaus vaivadijos įstaigos ir draugijos steigėjų iki šiol vis buvo vedamos derybos. Vaivadijos įstaiga statė visą eilę sąlygų ir reikalavo pakeisti kai kurias įstatų vietas. Paskutinę są lygą pastatė pats p. Vaivada, siūlydamas išbraukti tą įstatų vietą, kur sakoma, kad draugijos veikimo plotas—visa Lenkijos valstybė. P. Vaivados nuomone, draugijos veikimui pakaksią vien Vilniaus vaivadijos ribų.

Kadangi nemaža lietuvių yra ne vien Vilniaus, bet ir kai kuriose kitose vaivadijose, tai, suprantama, steigėjai draugijos veikimo ploto susiaurinti negalėjo. Jų įgaliotiniai—inž. M. Kraužlys ir mgr. A. Juškevičius—sausio 27 d. buvo atsilankę Vilniaus vaivadijos įstaigoje *penktą kartą*. Jie visų steigėjų vardu pranešė, kad paskutinė sąlyga priimti yra neįmanoma ir paprašė įstatus persiųsti Vidaus Reikalų Ministerijon. Viršininkas p. Jasinskis prižadėjo steigėjų prašymą patenkinti.

Vadinasi, dabar įstatų tvirtinimą spręsianti Vidaus Reikalų Ministerija. Bet kada ji šį reikalą išspręs ir kada bus įsteigta Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija, — vienas Dievas težino.

Blaivybės Draugijos narių žiniai

Kaip jau atskirame skelbime buvo pranešta, vasario 2 d. (ketvirtadienį) šv. Mikalojaus salėje įvyks Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos narių metinis susirinkimas. Jo pradžia 6 val. vakarą.

Draugijos valdyba, kviesdama savo narius į tą susirinkimą, prašo iki tos dienos sumokėti nario mokestį ir įsigyti nario bilietus, kurie bus reikalingi dalyvaujant balsavime. *Valdyba*

Buvo atsilankęs Kauno valstybinio teatro artistas

Šiomis dienomis į Vilnių buvo atvykęs Kauno valstybinio dramos teatro artistas Pilka. Ta proga sausio 28 dieną Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija buvo surengusi Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje šio artisto recitacijų ir deklamacijų ne viešojo pobūdžio vakarą, į kurį buvo susirinkę draugijos nariai ir nemaža kviestų svečių.

Pirmininkui kun. dr. A. Viskantui pranešus apie ligšiolinį Liet. Meno ir Literatūros D-jos veikimą, artistas Pilka įspūdingai recitavo kitataučių ir lietuvių klasinių veikalų ištraukas ir deklamavo kai kurių Lietuvos poetų eilėraščius. Kiekvieną dalyką publika palydėjo karštu delnų plojimu.

Recitacijas ir deklamacijas pabaigęs, artistas Pilka pateikė įdomių žinių apie Lietuvos teatrus, nušviesdamas jų kūrimosi istoriją ir apibūdindamas jų dabartinę veiklą. Be to, pabaigęs dar atsakė į kai kurių klausytojų pateiktus paklausimus.

Metinis Studentų S-gos susirinkimas

Vasario mėn. 1 d. įvyks Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos narių metinis visuotinis susirinkimas. Pradžia 15 val.

Pastaba: Susirinkime sprendžiamąjį balsą turės tik tie nariai, kurie bus sumokėję nario mokestį iki š. m. sausio mėn. imtinai. *Valdyba.*

Vaidinta „Atžalynas"

Sausio 29 d. Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija surengė viešą lietuvišką vakarą. Mūsų artistai mėgėjai suvaidino K. Binkio dramą „Atžalyną". Pats veikalas publiką sujdomino, tačiau jo vaidinimas be trūkumų neapsėjo.

Po vaidinimo publikos prašomas Kauno valstybinio dramos teatro artistas Pilka pakartojo sausio 28 d. recituotus ir deklamuotus kūrinius.

Visos „Jaunimo Draugo" bylos pasibaigė išteisinimu

Prieš dvejus metus Vilniaus Miesto Storastijos pasiūlymu ir Apygardos Teismo sprendimu sulaikytas Vilniaus krašto lietuvių jaunimo laikraštis „Jaunimo Draugas" kelis kartus buvo sukonfiskuotas ir turėjo teismo bylų, kurios visos pasibaigė išteisinimu. Paskutinė byla buvo svarstyta Vilniaus Apeliacijos Teisme sausio 25 d. Ir šį kartą pirmosios teismo instancijos sprendimas panaikintas ir jo redaktorius A. Burokas išteisintas.

Toliau eina Lydos apskrities lietuvių bylos

Kaip atmename, pernai Apygardos Teismas Lydoje buvo nuteisęs visą eilę buv. „Ryto" Draugijos mokytojų ir skaityklų vedėjų 2 — 3 metams kalėjimo ir 3 — 6 metams iš jų atėmęs pilietines teises už tai, kad jie esą rinkę, laikę ir davę skaityti knygas, kurios buvę raginama šiaurinės valstybės dalis prijungti prie Lietuvos valstybės, leidę žmonėms klausyti iš Kauno radijo ir patys skleidę gandus, jog anksčiau ar vėliau čia minima Lenkijos valstybės dalis atiteksianti Lietuvos valstybei.

Nuteistieji apeliavo aukščiau. Trijų nuteistųjų bylos Vilniaus Apeliacijos Teisme jau užbaigtos. Šio teismo sprendimu Br. Švagždytė išteisinta, V. Staselis ir P. Valentukevičius nuteisti sąlyginai (w zawieszeniu). Pirmasis šešių, antrasis aštuonių mėnesių kalėjimu (ir turės sumokėti teismo išlaidas) už tai, kad esą įžeidę lenkų tautą, žmonėms sakydami žodžius: „Vilnius ir Vilniaus kraštas yra lenkų pagrobta".

P. Valentukevičiaus byla buvo svarstyta sausio 28 d. Apie ją plačiau bus rašoma kitame „Aido" numeryje.

Vilnietis laimėjo dovaną

Praėjusiais metais Kaune įsteigtas Katalikų Veikimo Centro menui ir literatūrai remti fondas yra paskyręs tris dovanas: už romaną — 2.000 litų, už dramą—1.000 lt. ir už plastinio meno kūrinį—1.000 lt.

Plastinio meno kūrinių pirmenybė jau išspręsta. Geriau pavykusiais pripažinta trys kūriniai, kurių tarpe vienas yra vilniečio menininko Vl. Drėmos raižinys — „Švenčionių Lietuvių gimnazijos simbolika".

Imamas Gudų Mokslo Draugijos turtas

Vilniuje leidžiamas rusų laikraštis „Naše Vremia" rašo, kad Vrublevskių biblioteka pareikalavusi, kad jai būtų atiduota Vilniaus Gudų Mokslo Daugijos muziejaus ir bibliotekos dalis. Bibliotekos vadovybė tvirtinanti, kad tie muziejaus rinkiniai ir knygos esą surinkta iš lenkų dvarų.

Rengiama tarptautinė paroda

Šiemet Vilniuje bus surengta tarptautinė paroda — mugė. Ji turės šiuos skyrius: žemės ūkio, prekybos - pramonės, žolių, linų, žvejybos, bitininkystės, amatų ir smulkių ūkio šakų.

Parodoje dalyvaus ne vien Lenkijos, bet ir Baltijos ir Skandinavijos valstybės.

„AIDĄ" skaitei pernai — skaityk ir šiemet!

Apie Lietuvos vidurines mokyklas

„Liet. Aidas" rašo, kad šiais 1938—39 mokslo metais vidurinių mokyklų Lietuvos valstybėje yra 89 su 677 klasėmis. Jos skirstomos šiaip: valstybinių progimnazijų 20 su 75 klasėmis, gimnazijų 33 su 402 klasėmis; lietuviškų privatinių progimnazijų 2 su 8 klasėmis, gimnazijų 10 su 69 klasėmis; žydiškų privatinių progimnazijų 4 su 9 klasėmis, gimnazijų 14 su 84 klasėmis; lenkiškų privatinių 3 su 18 klasių; vokiškų privatinių progimnazijų 1 su 3 klasėmis, gimnazijų 1 su 6 klasėmis; rusiškų privatinių gimnazijų 1 su 3 klasėmis. Iš viso progimnazijų yra 27 su 95 klasėmis, gimnazijų — 62 su 582 klasėmis.

Palyginti su praėjusiais metais progimnazijų sumažėjo 2, gimnazijų padaugėjo 2 ir klasių padaugėjo 61.

Mokinių šiais mokslo metais visose vidurinėse mokyklose yra 21.095 (berniukų— 10.506, mergaičių — 10.589). Padaugėjo 2.257 mokiniais arba 11,9%.

Mokiniai tautybėmis skirstosi taip: lietuvių 16.615, arba 78,76%, latvių 69, arba 0,32%, lenkų 372, arba 1,76%, žydų 3.446, arba 15,35%, vokiečių 301, arba 1,4%, rusų 246, arba 1,25%, kitų tautybių 28, arba 0,13%. Nuošimtis išvestas iš esamo bendro mokinių skaičiaus. Lietuviškose gimnazijose ir progimnazijose mokosi 18.471 mokinys arba 87,56%. Mažumų progimnazijose mokosi 12.824 mokiniai arba 15%.

Lietuvos tūkstančiui gyventojų tenka (pagal tautybes), kurie mokosi vidurinėse mokyklose, šiaip: lietuvių apie 8,1 asm. latvių 4,4 asm., lenkų 5,0 asm., žydų 20,8 asm., vokiečių 3,1 asm., rusų 4,2 asm., kitų tautybių 3,0 asmenų.

Visose vidurinėse mokyklose mokytojų yra 1,459 (progimnazijose—233, gimnazijose—1,225).

KARAS ISPANIJOJE

Gen. Franko kariuomenė po Barcelonos paėmimo, kaip žinome, tuojau išžygiavo toliau paskui bestraukiančius vyriausybininkus. Apie bent kokius mūšius žinių neateina. Matyt, vyriausybininkai bent tuo tarpu užleidžia Kataloniją be pasipriešinimo.

Frontas sausio 28 d. ėjo kiek į šiaurę nuo Solsono iki Granoler (žiūr. įdėtąjį 12 num. Katalonijos žemėlapį). Čia vyriausybininkai bene stiprina pozicijas ir rengiasi pasipriešinti. Apie tai netrukus sužinosime. Nacionalistų karo laivynas šiuo metu renkasi prie Rosas (netoli Prancūzijos). Čia naciona listai rengiasi iškelti savo kariuomenę ir užpulti vyriausybininkus iš užpakalio. Jei tai būtų įvykdyta, tuomet vyriausybininkai būtų apsupti.

Nacionalistams Barcelonoje teko nemažas grobis. Jie rado didelius maisto sandėlius ir daug amunicijos. Vyriausybininkai, matyt, rengėsi ilgai priešintis Barcelonoje ir todėl surinko nemažą atsargą maisto ir amunicijos. Išbėgdami nesuspėjo visa tai pasiimti su savimi. Be to, prezidento Azanos rūmuose nacionalistai rado už kelis milijonus aukso pinigų ir šiaip brangių meno daiktų. Ir to turto vyriausybininkai nesuskubo pasiimti.

Vyriausybininkų valdžios įstaigos yra bene įsitaisiusios Geronos ir Figuero miestuose. Anksta jiems tuose miestuose, nes atplūdo labai daug bėglių, kurie taip pat vargsta be pastogės. Nacionalistų lėktuvai irgi neduoda ramybės. Prancūzai taip pat nenori bėglių įsileisti, išskyrus vieną kitą žymesnį asmenį ir silpnus senelius ir vaikus. Kitų valstybių atstovybės jau išsikėlė Prancūzijon.

Geriausias Anglijos argumentas

Skaitytojai jau žino, kad per paskutinius kelerius metus Anglija labai skubiai ginkluojasi visose srityse. Daugiausia anglai stato karo laivų ir šioje srityje nieks su jais negali konkuruoti.

Anglijos ginklavimasis ir Jungtinių Amerikos Valstybių susidomėjimas Europa gerokai pakenkė Vokietijos planams. Dabar vėl pranešama, kad Anglijos vyriausybė nutarė kaip galima skubiau pastatyti 21 šarvuotą karo laivą, 20 torpedininkų, 15 povandeninių laivų ir 5 karo laivus, kurie gali su savimi paimti po kelias dešimtis lėktuvų.

Ši žinia Europoje padarė neparastą įspūdį, nes nieks nesitikėjo, kad Anglija vėl paskirs milijardines sumas ginklavimuisi. Aišku, kad tokių didelių sumų jokia kita valstybė ginklavimuisi paskirti negali.

Rumunijoje ir toliau vieni kitus šaudo

1938 metų rudenį Rumunija pergyveno nemaža vidujinių sukrėtimų, ypač nuosavus „Geležinės gvardijos" vada Kodreanu ir kelio lika jo drangų. Po to policija daugelyje vietų darė kratas, areštuo davo įtariamus asmenis, talpindavo kalėjimuosna, o karo teismai sušaudė nuteisdavo ilgiems metams sunkiųjų darbų kalėjimo. Bet „Geležinė gvardija" ir toliau veikia, o policija ieško jos narių.

Štai telegramos praneša, kad šio mėn. 26 dieną vienus Bukarešto priemiesčio namus apsupusi policijos netikėtai buvo apšaudyta ir keli policijos agentai sužeisti. Susišaudymo metu buvo užmuštas slaptai veikiančios „Geležinės gvardijos" vadas Čitesku, kurio policija jau seniai ieškojo. Po šio įvykio vėl visame krašte prasidėjo kratos ir suėmimai.

Atsiųsta paminėti

Nauji Sakalo leidiniai:

Antanas Miškinis, **Keturi miestai.** 6 poemos apie Lietuvą. 160 psl. Lt 4. Sakalo leidinys.

Išvaržyto savanorio, kaimo dukters, patekusios į miestą, dalia, Lietuvos laisvės ir kūrybos kelias, naujųjų gyvenimo viešpačių darbai tėvynės ir savo naudai ir skaistaus ateities miesto paveikslas — visa tatai poeto sukurta atvira širdimi ir aukštai vertinga menine forma.

Kazys Boruta, **Eilės ir poemos.** Rinktinės poezijos knyga 250 psl. Lt 5. Sakalo leidinys.

Knygoje telpa šie eil. rinkiniai ir poemos: 1. Dainos apie svyruojančius gluosnius — iš naujo perredaguota ir papildyta, 2. Poema apie berną—visa pirmą kartą spausdinama, 3. Su vėsula ir mylima—meilės lyrika, 4. Artojų maištas—poema iš baudžiavos kovų, 5. Baltijos vilnys — eilės. Baltijos temomis, 6. Keturkampis kambarys — kasdieninė lyrika. 7. Obelis iš Suvalkijos sodo — eilėraščiai apie poeto dalią, tėvynę, draugystę ir k. 8. Dviese tarp milijonų—šeimos tragedijos poema, 9. Akis į akį — naujausių eilėraščių rinkinys.

Pearl S. Buck, **Motina.** 1936 metų Nobelio literatūros premijos laureatės romanas. Vertė V. Monvila. 312 psl. Lt 3. Sakalo leidinys.

Tai vienas geriausių laureatės veikalų, atskleidžias nepaprastai giliai sukurtą motinos pasaulį ir moters, ištekėjusios už gražaus vyro, kuris ją su vaikais pameta, tragediją.

Petras Cvirka, **Kasdienės istorijos**, Novelės. Su J. Mikėno iliustracijom. Viršelį piešė T. Kulakauskas. 184 psl. Lt 3. Sakalo leidinys.

Ši nauja Cvirkos knyga rodo ne tik jau žinomo autoriaus realaus gyvenimo pajautimą, bet ir puikią novelės kompozicijų bei klasiškai išbaigtą stilių.

St. Tamulaitis, **Rudens melodijos.** Filosofinių apysakų rinkinys. 200 psl. Lt 3. Sakalo leidinys.

Apysakose paliečiamas šių dienų žmogaus dvasinis gyvenimas, jo vertė ir bankrotas. Jose rašoma apie mirtį ir rudenį, jaunystę ir dvasios atgimimą, apie tikrą meilę ir plokščius jausmus ir apie provincijos inteligentus.

Stasys Yla, **Krikščionybės įvedimas Lietuvoje.** 160 psl. Lt 2.50. Sakalo leidinys.

Knygoje nagrinėjamas krikščionybės įvedimo reikalingumas, įvedimo pavėlavimas, įvedimo reikšmė ir bažnytinės bei kultūrinės klaidos ir jos buvo išvengiamos.

F. Šaliapinas, **Mano gyvenimas.** Autobiografija su daininінko atvaizdu. Įžangą parašė prof. B. Sruoga, vertė A. Braziulis. 232 psl. Lt 2.50. Sakalo leid nys.

Nuo kurpiaus mokinio, knygrišio, miesto sodo linksmų vaidintojų dalyvio iki Peterburgo gastrolių didysis menininkas pasakoja įvykius savo gyvenimo lapuose, nevengdamas asmeniškų paslapčių, gyvai, vietom su gera jumoro ir satyros doza.

Populiarioji Biblioteka Nr. 11. *Thea von Harbou*, **Indų kapas.** Romanas. Išvertė J. Simkus. 212 psl. Lt 1,50.

Romano rašytoja žinoma Benjamino Gigli filmos „Motinos daina" scenarijaus autorė. Pagal „Indų Kapą" filmą taip pat turėjo didelį pasisekimą, kas rodo ir paties vaikalo įdomumą.

Nr. 12. Panait Istrati, **Dunojaus mergaitė.** Romanas. Vertė C. Petrėnas. 128 psl. Lt 1,50.

Garsaus rumunų rašytojo veikalas iš prispaustųjų gyvenimo, tiprus savo realistiniu pagrindu ir veikėjų ryškumu.

Nr. 13. Maurico Dekobra, **Sušaudytas aušitant.** Romanas. 180 psl. Lt 1,50. Sakalo leidinys.

Didis kario pasiaukojimas pareigai.

Lietuvos valstybinę literatūros premiją gavo Salomeja Neris

Sausio 26 d. Kaune įvyko valstybinės literatūros premijos komisijos posėdis 1938 m. premijai paskirti. Posėdžio nutarta, kad literatūros premija paskiriama poetei Salomejai Neris-Bačinskaitei už jos naująjį eilėraščių rinkinį „Diemedžiu žydėsiu".

Tai ketvirtoji literatūros premijos laureatė Lietuvoje. Pirmąją premiją 1937 m. gavo Ieva Simonaitytė už romaną „Aukštųjų Šimonių likimas" paskui premijos teko—L. Dovydėnui už romaną „Broliai Domeikos" ir poetui J. Kossu-Aleksandravičiui už eilėraščių rinkinį „Užgesę chimeros akys". Valstybinės premijos dydis — 5 000 litų.

Dabar netrukus bus paskirstytos tos leidyklų premijos, kurias teikia „Sakalas", „Spaudos Fondas", „Spindulio" spaustuvė ir Raudonasis Kryžius.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 13 iki 15 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsieny|e — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas.** Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius.**